

Psikanalitik Çerçeve Kavramı ve İşlevleri

The Concept of The Psychoanalytic Setting and Its Functions

ÖZET

Çerçeve tüm terapi yöntemlerinde kullanılan, terapi süresince danışanın ve terapistin uyması gereken kurallar bütünüdür. Çerçeve hem terapötik süreçte danışanla terapist arasındaki ilişkinin sınırlarını çizmektedir hem de yasal bir koruyucu görevi görmektedir. Psikanalitik çerçeve farklı işlevlere sahiptir. Bunlar, birincil evreye gönderme yapan, kapsayıcılık işlevi, babasal olana ve yasaya gönderme yapan sınırlayıcı işlev ve düşlemlerin, bastırılan malzemenin sözelleştirilerek anlam bulmasını sağlayan simgeleştirme işlevidir.

Psikanalizin kurumsal çerçevesi ise, kuruluşunda belirlenmiş olan formasyon ve psikanalizin kendi analizinden geçmesi gerektiği kuralları etrafında şekillenmektedir. Formasyon eğitimi Freud öncülüğünde kurulan Uluslararası Psikanaliz Derneği'ne bağlı kuruluşlar tarafından verilmektedir. Psikanaliz geleneğinin kurumsal çerçevesinin kurallarının sağlayıcısı olan bu kuruluşlar psikanalitik çerçeveyi korumakta ve psikanaliz geleneğinin devamını sağlamaktadır.

Bu çalışmada çerçeve kavramı psikanalitik kuram üzerinden ele alınmaktadır. Hem psikanalizin kuruluşunda oluşturulan kurallardan oluşan çerçeve hem de psikanaliz sürecinin içerisindeki kurallardan oluşan çerçeve kavramı ve işlevleri incelenmektedir. Son olarak da bu konuya dair görüş ayrılıklarından bahsedilmektedir. Çalışmada yöntem olarak literatür incelemesi kullanılmıştır. Çalışma yetişkin psikanalizin çerçevesi ve psikanalizin kurumsal çerçevesi konuları ile sınırlanmıştır. Çalışmanın psikanalizle ilgilenenlere katkı sunması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikanalitik Çerçeve, Psikanaliz, Psikanalitik Çerçevenin İşlevleri

ABSTRACT

The setting is the set of rules used in all therapy methods, which the client and the therapist must follow. The setting not only draws the width of the relationship between the client and the therapist in the therapeutic process, but also acts as a legal protector. The psychoanalytic setting has a different structure. These are the inclusive function that refers to the primary stage, the limiting functions that refer to the father and the law, and the symbolization function that enables the phantasies to find meaning by verbalizing the repressed content.

The institutional setting of psychoanalysis is shaped around the formation determined in its establishment and the rules that the psychoanalyst must go through his own analysis. Formation training is given by institutions affiliated with the International Psychoanalytical Association, which was established under the leadership of Freud. These institutions, which are the providers of the rules of the institutional setting of the psychoanalytic tradition, preserve the psychoanalytic setting and ensure the continuation of the psychoanalytic tradition.

In this study, the concept of setting is discussed through psychoanalytic theory. Both the setting consisting of the rules of objects in the organs of psychoanalysis and the setting and elements consisting of the rules in psychoanalysis processes are examined. Finally, the differences of opinion on this issue are mentioned. Literature review was used as a method in the study. The study is limited to the setting of psychoanalysis and the institutional setting of psychoanalysis. The aim of the study is to contribute to those who are interested in psychoanalysis.

Keywords: Psychoanalytic Setting, Psychoanalysis, Functions of the Psychoanalytic Setting

GİRİŞ

Çerçeve, terapide danışan ve terapist arasında konulan sözlü ve yazılı kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Çerçeve terapide hem yasal bir koruma sağlamaktadır hem de danışanla terapist arasındaki terapötik ilişkide sınırları korumaktadır (Gödeş, 2018). Danışanın terapi sürecinde gösterebileceği aktarım ve dirençleri sebebiyle terapi sürecinin hasar görme olasılığına karşı bir koruma görevi de görmektedir. Çerçeve; mekan, süre, görüşme sıklığı, seans ücreti, gizlilik ilkesi konularını içermektedir.

Psikanaliz, Freud (1923) tarafından, diğer yollardan ulaşılmaması imkansız olan zihinsel süreçlerin incelenmesi işlemi, nevrotik bozuklukların ruhsal süreçlerinin araştırılarak, yavaş edinilen bilgilerle tedavisi ve bu bilgilerin yeni bir bilimsel disiplin ile toplanması olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamasıyla Freud psikanalizi hem bir

Büşra Bilge Çağlayan¹ 

How to Cite This Article

Çağlayan, B.B. (2023). "Psikanalitik Çerçeve Kavramı ve İşlevleri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:108; pp:5633-5638. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.68247>

Arrival: 07 January 2023

Published: 28 February 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji, İstanbul, Türkiye. ORCID: 0000-0003-3459-7928

gözlem yöntemi olarak, hem bir tedavi yöntemi olarak hem de bilimsel bir kuram olarak ele almaktadır, psikanaliz bunların birleşiminden oluşmaktadır (Habip, 2000).

Psikanaliz bir tedavi yöntemidir ve bu tedavide amaç bilinçdışının bilince tanıtılmasıdır (Habip, 2000). Psikanaliz, kişinin serbest çağrışımı kullanarak dile getirdiği rüyaları, fantezileri ve sanrılarının bilinçdışı anlamlarının araştırılıp, analiz edilerek ortaya çıkarılmasından oluşan bir disiplindir. Bunu yaparken de kişinin direncini ve aktarımlarını araç olarak kullanmaktadır (Laplanche ve Pontalis, 1973). Bütün bunları mümkün kılan temel alanı oluşturan ise psikanalizin çerçevesidir.

Psikanalizin çerçevesi Freud'un, ilk deneyimleriyle birlikte oluşmaya başlamıştır. İlk danışanlarında fark ettiği aktarım aşkı Freud'u önce aktarım ve karşı-aktarım kavramlarının keşfine daha sonra da psikanaliz formasyonunun ilk kuralı olan otoanalizin gerekliliğine götürmüştür. Freud'un aktarım keşfiyle terapistin ve danışanın arasında belirli sınırların çizilmesi gerektiği anlaşılmıştır. Analistin seans içinde oluşan aktarım, karşı-aktarım, direnç gibi konuları iyi yorumlaması gerekmektedir. Bu sebeple ilk olarak analistin kendisi bir analiz sürecinden geçmelidir.

Psikanalitik kuramda "çerçeve" kavramı yazılı olarak ilk kez Winnicott (1955) tarafından (*setting*) kullanılmıştır. Winnicott çerçeveyi "yönetimin tüm detaylarının toplamı" olarak tanımlamıştır ve çerçevenin anne-bebek ilişkisindeki kapsayıcı işlevinin üzerinde durmuştur. Çerçevenin anne rahmini ve kucagını da temsil etmesiyle danışanı tutması (*holding*) ve taşınmasından bahsetmektedir. Bu kapsayıcılık sayesinde analitik süreçte ilk döneme gerileyen danışan için korku ve kaygılarının dönüştürüldüğü güvenilir bir ortam sağlanmaktadır.

Pirori (2019) çerçeveyi "içerisinde psikanalitik çalışmanın ortaya çıktığı fiziksel ve ruhsal alan" olarak tanımlamaktadır. Bleger (1966) ise psikanalizde analist ve danışan arasındaki terapötik ilişkinin içerdiği tüm bileşenler için "psikanalitik durum" kavramını kullanmıştır ve bunun içerisinde hem psikanalitik çalışmanın yani analizin ve yorumun bulunduğu bir süreç olduğundan hem de bir süreç olmayana, bir değişmezlerin olduğunu söyleyerek çerçeveyi bu "değişmezler" olarak tanımlamıştır.

PSİKANALİTİK ÇERÇEVE

Psikanalitik Çerçevenin Kuralları ve Uzamsal Yapısı

Psikanalitik çalışmanın nasıl olması gerektiğine dair çıkan ilk karar olan serbest çağrışım kuralı Freud tarafından nevroz çalışmalarının sonucunda Çarşamba cemiyetinde, Ekim 1907'de açıklanmıştır. Bu kurala göre analizandan aklına gelen her şeyi sansüresiz bir şekilde söylemesi beklenmektedir. Analistten ise empatik dinleyişe sahip olması ve tarafsız olması beklenmektedir. Psikanalitik çalışmada hedeflenen durum analizanın erken dönem yaşantılarına dair bastırmalarını terk etmesini sağlamaktır. Analitik yöntemde analizan geçmişine ait bu bastırılmış deneyimlerini ve baskılanmış duygulanımlarını serbest çağrışımına bırakarak açığa çıkartmaktadır (Freud, 1938). Bu durumun olması için de analistle arasında terapötik bir bağın, aktarımın oluşması gerekmektedir. Bu amaçtaki her yorum ve çalışma analist ile analizan arasındaki bağı oluşturmaktadır. Bu da çerçeve ile mümkündür. Çerçeve dış dünya ile psikanalitik alanı birbirinden ayırarak, kendi çağrışımına odaklanması gereken analizana güven verici bir ortam sağlamaktadır (Anlı, 2006).

Psikanalitik çerçevede temel olarak mekan, zaman ve para ile ilgili konulardaki kurallardan bahsetmek gerekir. Çerçevenin mekanla ilgili kuralı seans odasını ve düzenini kapsamaktadır. Seans odası sessiz, değişmez ve sakin bir ortamdır. Psikanaliz için odada analizan için bir divan ve analist için ise analizanın görüş açısının dışında konumlanan bir koltuk yer almaktadır. Psikanalitik çalışmanın içerisinde olan biten her şey psikanalitik çerçevenin bir parçasıdır ve analizanın ruhsallığı çerçevede meydana gelebilecek herhangi bir değişikliğe oldukça hassas bir durumdadır (Priori, 2019). Baranger (2009), oda içerisindeki koltuk ve divanın konumlarının da belirli bir tutum içerdiğini, bunlarda yapılabilecek herhangi bir değişikliğin analitik ilişkiyi de kökten değiştireceğini söylemektedir.

Seans süresi aşılamaz kuralıyla 45 veya 50 dakikadır. Seansların sıklığı ise psikanaliz sürecinin analist tarafından değerlendirilmesine göre haftada tercihen 3-5 gün arasında belirlenmektedir. Seans günleri ve saati analist ve analizan arasında kararlaştırıldıktan sonra sabit ve düzenlidir. Psikanalitik sürecin uzun yıllar devam ettiği hesaba katılarak başlama için uygun zaman planlanmalı ve tatiller önceden belirlenmiş olmalıdır.

Seans ücreti analistle analizanı dış gerçekliğe bağlayan bir kural olarak yer almaktadır. Ödemeler analiste analizan tarafından seans bitiminde elden yapılmaktadır ve analizan katılmadığı her seansın ücretini de ödemekle yükümlüdür. Analizanın düzenli aralıklarla analize katılamaması durumu analitik çalışma için uygun bulunmamaktadır (Volkan, 2009).

Analitik anlaşmayı da oluşturan çerçeve ile birlikte analizan aklına gelen her şeyi olduğu haliyle söylemeyi, belirli bir ücret ödemeyi, işbirliği içinde olmayı ve analistle ilişkisinde eylemlerin kısıtlanmasını kabul ederken, analist de

onu dinleyeceğini, anlamaya çalışacağını, çatışmalarını çözümlenmeye çalışacağını ve ötekinin gerçek yaşamına müdahalede bulunmadan sır saklayacağını taahhüt etmiş olur. (Baranger ve Baranger, 2009)

Bu kurallara ek olarak analistin de yükümlü olduğu bazı kurallar bulunmaktadır. Seans dışı görüşme yapılmamakta, analist analizan ile ilgili üçüncü kişilerle herhangi bir bağlantıya geçmemekte ve analizanla bağlantısı olan kişileri analizan olarak kabul edememektedir. Analist, çerçevede kuramı ve yöntemi zedelememe koşuluyla, bazı değişiklikler yapabilmektedir. Burada temel kural ilk konuşulan çerçevenin sabit kalmasıdır. Analist bu çerçevenin oluşturucusu ve koruyucusudur (Quinodoz, 2006).

Psikanalitik çalışma alanının kurulması analistin sorumluluğundadır. Bu alanın içinde çerçeve, analitik çalışma mekanı, analist, temel kural gibi öğeler bulunmaktadır. Psikanalitik alan, içerisinde oluşan aktarım ve karşı aktarımlarla birlikte Winnicott'ın deyişiyle bir oyun alanına dönüşmektedir. Regresyonun gittikçe yoğunlaştığı bu süreçte ve yoğun bir bağımlılığın ortaya çıktığı aktarımlarda özne açısından ilkel süreçler devreye girmektedir (Abrevaya, 2006). Gerilemenin yoğun olduğu aktarımlarda kişide daha somatik düzeyde hayatta kalma gibi ilkel süreçler dahil olmaktadır (Abrevaya, 2006).

Psikanalitik Çerçevenin İşlevleri

Psikanalitik çerçevenin işlevleri temel olarak üç başlıkta toplanmaktadır. Bunlar annesele gönderme yapan kapsayıcı işlevi, babasal olana gönderme yapan sınırlayıcı işlev ve kişinin kendi zihinselleştirme kapasitesine gönderme yapan simgeleştirme işlevleridir (Parman, 2002).

Çerçevenin kapsayıcı işlevi temelini Winnicott ve Bion'un anne-bebek arasındaki ilişkiye dayandırdığı gelişimsel kuramdan almaktadır. Kapsayıcı işlev ya da annesel işlevi, en ilkel döneme bir göndermedir. Bebeğin ilk döneminde annenin bebeği kapsamaması gibi, analitik çerçeve de analizanı kapsamaktadır. Greenson (1967), yardım eden ve yardım edilen olarak iki kişinin bulunduğu asimetrik psikanalitik ilişkinin bir gerilemeye sebep olduğunu söylemektedir. Analistin analitik süreçte tıpkı anne-bebeğin ilk ilişkisindeki gibi bağımlılık durumuna gerileyen ve eski travmalarını yeniden yaşaması gereken analizan için "kapsayan bir çevre" sunması gerekmektedir (Winnicott, 1953; Parman, 2018).

Analizan bu analitik ortamda zaman zaman çerçevenin sınırlarını zorlamakta ve eyleme dökmelerle çerçeveye saldırılarda bulunmaktadır. Analist bütün bu saldırılara karşı çerçevenin yapısını tekrar tekrar yenileyerek analizanın korkularını ve kaygılarını kapsamakta ve bunları dönüştürmesine olanak sağlayacak ortamı sunmaktadır. Bu haliyle de çerçeve analizanın olgunlaşmasına ve özerklik kazanmasına yardımcı olmaktadır (Abensour, 2006; Boran, 2012). Kapsayıcı özelliğiyle çerçeve analizana güvenilir bir ortam sağlayarak aktarımların ortaya çıkmasına olanak vermektedir. Analizanın aktarımları ortaya çıkarken, çerçevenin koruyucusu olan analistin kendi süreçlerini yani karşı aktarımlarını denetlemesi gerekmektedir (Lemma, 2015).

Quinodoz (2006) çerçeveyi "analistin kapsama işlevinin kendileri aracılığıyla ifade bulduğu düzenlemelerin bir bütünü" olarak tanımlamaktadır ve kapsama işlevini dışsal ve içsel (ruhsal) kapsayan olarak ikiye ayırmaktadır. Analist hem çerçevenin kurallarını söyleyerek bir sınırlayıcı ve dışsal bir koruyucudur, hem de analizana çerçeveyle ilgili yaşadıklarını anlamlandırmasına yardımcı olarak içsel (ruhsal) bir kapsayan görevi görmektedir. Analist burada ruhsal kapsayanı içselleştirerek analizanın dağılmasını engelleyen ve tek başına ayakta durma yetisini de kazandıran bir konumdadır.

Yeterince iyi bir kapsayan, nesneyi içerde tutan fakat gerektiğinde de dışarı atılabilir. Analist ve analizan arasında kurulan sürekli ilişkide bir ayrılma, kavuşma döngüsü vardır ve bu durum analizana aynı zamanda bir özgürlük alanı da tanımaktadır. Bu sürekli ilişkinin ayrılma/kavuşma döngüsü belirli bir süreksizlik oluşturarak analizana özgürlük tanımaktadır. Bu özelliğiyle çerçeve aynı zamanda analizanın yalnızlığa katlanma kapasitesini de geliştirmektedir (Quinodoz, 2006).

Bir diğer işlev olan sınırlayıcı işlev çerçevenin kural koyuculuğunu ve yasaklayıcılığını temsil etmektedir. Çerçevenin koyduğu tüm kurallar analizanın tümgüçlülük yanılması engelleyici işlevdedir. Bu somut sınırlayıcılık bir üçüncüyü, babasal olana hatırlatarak analizanın bağlı olduğu toplumsal kurallara ve enest yaşama gönderme yapmaktadır. Çerçevenin dokunma yasağı ile analizanın yalnızca sözselleşmesine izin verilerek dürtülerine karşı bir engel oluşturulmaktadır (Quinodoz, 2006; Boran, 2012). Roussolin (2006) bu sayede içgörünün geliştiğini söylemektedir. Bu kurallar aynı zamanda analiste anne-baba tüm güçlülüğünü bırakması gerektiğini hatırlatmaktadır (Parman, 2002).

Baba nasıl anne ve bebek arasındaki simbiyotik ilişkiyi ayırırsa çerçeve de aynı şekilde analist-analizan arasındaki sınırları belirleyendir (Tanık, 2006). Green'e (1975) göre hiçbir zaman yalnızca ikili yoktur, annenin zihninde yer alan baba her zaman oradadır. Analitik ilişkide de bu geçerlidir. Analitik ortam, içerisinde görünmeyen bir

üçüncüyü barındırmaktadır. Analistin zihnine ait temsiller seans odasına analistin karşı aktarımları yoluyla dahil olmaktadır. Buna ek olarak analizanın anlatımındaki ve düşlemlerindeki nesne temsilleri de odanın içinde yer almaktadır. Tüm bu süreç analitik ortamı iki kişilikten çıkarıp üçüncü kişilerin temsillerinin dahil olduğu bir ortama dönüştürmektedir (Baranger ve Baranger, 2009).

Çerçevenin simgeleştirme işlevi ise analizanın dürtülerini eyleme dökemeyip söze döktüğü yerde yer almaktadır. Simgeleştirme bir anlamda somutlaştırma demektir. Psikanalitik ortamda analizanın hareketi ve divanda yalnız bırakılarak görsel algısı sınırlandırılmaktadır. Böylelikle kişinin içsel imgeleri ve düşlemleriyle baş başa kalmasıyla içgörüsü gelişmekte ve temsiller dil ile tercüme edilmektedir. Bu sayede simgeleştirme özelliği psikanalitik sürecin ilk kuralı olan serbest çağrışımı mümkün kılmaktadır (Roussillon, 2006).

Çerçeve hem simgesel anlamda hem de gerçek anlamda seans odasında yer alırken bir geçiş düzlemi de oluşturmaktadır. Bu geçiş düzlemi sayesinde iç ve dış ruhsal alan arasında sınır oluşturmakta ve bu ayrımı kolaylaştırmaktadır (Parman, 2002).

Analist ile analizanın düzenli bir buluşma rutini vardır ve bu kesintili buluşmalarda varlık ve yokluğun simgeleştirilmesi de bulunmaktadır. Çerçeve hem bir bağ kurulmasına hem de mesafeye izin vererek yalnız olma kapasitesine, kendi kendine gelişecek süreçlerin gelişimi için gerekli olan yalnızlığa da imkan sağlamaktadır (Roussillon, 2006). Ayrıca seansların sayısının ve günlerin düzenliliği annenin gidip gelişlerini, varlığında verdiği bakım ve kapsayıcılığı, yokluğunda da üçüncüyü yani babayı simgelemektedir (Habip, 2012).

Psikanalizin Kurumsal Çerçevesi

Psikanalizin kurumsal çerçevesi, formasyon ve psikanalist olmanın gereklilikleri konularında, Uluslararası Psikanaliz Derneği tarafından belirlenmektedir. Bu çerçeve psikanalizin tanımını, psikanalizin ne olup ne olmadığını ve uygulayıcılarının yani psikanalistlerin formasyonunun nasıl olması gerektiğiyle ilgili kuralları kapsamaktadır.

Freud, psikanalizin kurumsallaştırılması gerektiğine yönelik düşüncelerinden ilk olarak 1901 ve 1902 yıllarında Roma'ya yaptığı bir yolculuk sonrasında Fliess ile mektuplaşmalarında bahsetmektedir (Parman, 2005). Bunun sonrasında 1902'de Freud psikanaliz üzerine konuşmak için birkaç hekim arkadaşını ofisine çağırmıştır ve görüşmeler sonucunda "Çarşamba Cemiyeti" kurulmuştur. 1908'de bu grubun adı "Viyana Psikanaliz Cemiyeti" olarak değiştirilmiştir. Aynı yılın Nisan ayında ilk uluslararası toplantı Salzburg'da gerçekleşmiştir. Bu toplantıya farklı ülkelerden katılan psikanalistler, toplantı sonrasında kendi ülkelerinde psikanaliz derneklerini kurmaya başlamışlardır (Bleger, 2002). Formasyon ile ilgili kurallar ilk olarak 1922'de Berlin Psikanalist Enstitüsü tarafından açıklanmıştır. 1925 yılında yapılan Uluslararası Kongre'de ise yerel psikanaliz derneklerinin psikanalist eğitimlerinden sorumlu olduğu, Uluslararası Psikanaliz Derneği'nin eğitim için gerekli kuralları belirlemesi gerektiği ve Uluslararası Psikanaliz Derneği'ne kabul için süpervizyon, kuramsal eğitim ve seminerlerin tamamlanması gerektiği kuralları kararlaştırılmıştır (Tükel, 2005).

Günümüzde formasyonun kuralları Uluslararası Psikanaliz Derneği (IPA) tarafından belirlenmekte ve denetlenmektedir. Formasyon IPA'ya bağlı kurumlar tarafından yapılmaktadır. Psikanalitik formasyonun ilk kuralı kişinin kendi analizinden geçmesidir. Analist öncelikle kendi analizinden geçip sonra formasyon sürecine başlamaktadır. Analist adayı kendi analizinde en az üç yılı doldurduktan sonra ve yeterli aşamaya geldiğini düşündükten sonra enstitüye formasyon için başvurabilmektedir. Başvurusu kabul edilirse bir formatörle süpervizyon analizlerine başlamaktadır. Analist adayının tüm bu süreç içerisinde enstitünün düzenlediği kuramsal seminerlere de katılma zorunluluğu bulunmaktadır. Psikanalitik formasyon bir eğitim ya da öğretim değildir fakat ikisini de kapsayan bir kavramdır (Parman, 2002).

Psikanaliz kurumunun çerçevesinin de tıpkı psikanalizin çerçevesindeki gibi kapsayıcı ve sınırlayıcı işlevi bulunmaktadır. Kapsayıcı işlevi psikanalistleri bir araya toplamasıyla gerçekleşmektedir. Sınırlayıcı işlevi ise kurallar koymasidir. Kapsayıcı ve sınırlayıcı işlevleri anne-babasal olanla ele alırsak bu bir anlamda da soyun devamını, psikanalizin geleneğinin devam etmesini sağlamaktadır (Parman, 2005).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Freud her ne kadar çerçeveyi tanımlamamışsa da çalışmalarını doğrultusunda yazdığı eserlerinde psikanaliz tedavisinin ve psikanalistin nasıl olması gerektiğini anlatarak çerçevenin ilk belirleyicisi olmuştur. Freud'un önerileri ile oluşturulmuş psikanalitik çerçevenin düzen içinde tekrar eden özellikleri analizanın serbest çağrışımının, gerilemesinin ve aktarımının oluşmasına imkan vermekte ve analistin yorumları için gerekli ortamın oluşmasını sağlamaktadır (Priori, 2019).

Psikanalitik çerçeve psikanalitik çalışmanın nerede, nasıl olacağı, ne kadar süreceği ve nelere müsaade edildiğinin sınırlarını çizmektedir. Çerçeve danışana güven ortamı sağlayarak kapsayan ve annesel olana işaret ederken, sınırlarıyla ve yasaklarıyla babasal olana da işaret etmektedir (Parman, 2002). Psikanalist çerçevenin oluşturucusu olarak bu temsilde hem annenin yerini hem de babanın yerini almaktadır. Çerçeve psikanalistin sahip olması gereken özellikleri de içermektedir. Psikanalist kendi analizinden geçmiş olmalıdır, analizanı dalgalı dikkatle ve yansız bir tutumla dinlemelidir.

Psikanalitik çerçeve süreç içerisinde danışanın korkularının, kaygılarının kapsanmasını ve olgunlaşmasını sağlamaktadır. Çerçeve aynı zamanda danışanın içgörüsünü, imgelemine, düşlem ve çağrışımlarını, yalnız kalabilme kapasitesini geliştirmektedir, özerklik kazanmasına yardımcı olmaktadır (Roussolin, Quinodoz; 2006).

Psikanalitik çerçevenin nasıl olması gerektiği konusunda bazı fikir ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Ferenczi, bazı hastalarında fark ettiği yarılmalar dolayısıyla çağrışımın yaşanmadığını ve bu durumlarda analistin hastasını yönlendirmesi gerektiğini söylemiştir. Bu durum psikanalizde bilince çıkarılanın hastanın kendi keşfine dayanması gerektiği duruma ters düşmektedir. Freud bu yönetime karşı çıkmıştır ve daha sonrasında Ferenczi bu yöntemin hastalarda psikanalitik bir travmaya neden olduğunu söyleyerek vazgeçmiştir (Parman, 2010). Çerçeveye dair bir diğer görüş ayrılığı ise Lacan öncülüğünde ortaya çıkmıştır. Bu görüş ayrılığı seans süreleri üzerinedir. Uluslararası Psikanalitik Derneğine göre seans süreleri sabit olmalıyken, Lacanyen psikanalistler analizanın anlamlı bir söylemi üzerine seansı kesebilmektedirler. Her iki tekniğin de ruhsallığa dair farklı tarafları açığa çıkarttığı söylenebilmektedir (Quinodoz, 2006).

Psikanalitik formasyonun nasıl olması gerektiği ile ilgili de fikir ayrılıkları devam etmiştir. Lacan, analistin formasyonunun olamayacağını, yalnızca bilinçdışının bir formasyonu olabileceğini söylemektedir. “Eğer analiste bir müdahale söz konusuysa ve öğretilen bir teknik uyguluyorsa zaten analist değildir” demektedir (Parman, 2003).

Bu çalışmada terapötik ilişkiye ait olan çerçeve kavramı psikanalitik kuram açısından ele alınmıştır. Psikanalizin çerçevesi hem psikanalitik çalışma ve işlevleri açısından hem de kurumsal açıdan ele alınmıştır. Bu literatür çalışmasının psikanalize ilgisi olan herkese katkı sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abensour, L. (2006). “Analitik Çerçeve İçinde Bir Analitik Ortamdan Ötekine”, Psikanalitik bakışlar II: Psikanalitik Çerçeve içinde, (ss. 29-40). (Çev. Ş. Sunar). PPPD Yayınları, İstanbul
- Abrevaya, E. (2006). “Psikanaliz ve Psikoterapi”. Psikanaliz Yazıları: Psikanaliz ve Psikanalitik Psikoterapiler içinde, (ss. 13-27). Bağlam Yayınları, İstanbul
- Anlı, İ. (2006). “Çerçeveyi/sınırı ötekine devretme özgürlüğü”. Psikanalitik bakışlar II: Psikanalitik Çerçeve içinde, (ss. 143-149). PPPD Yayınları, İstanbul
- Baranger, M., Baranger, W. (2009). “Dinamik Bir Alan Olarak Analitik Durum”. Uluslararası Psikanaliz Yıllığı içinde, (ss.151-187). Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Bernfeld, S. (1962). “On Psychoanalytic Training”. The Psychoanalytic Quarterly 31:453-482.
- Bleger, J. (1966). “Psikanalitik Çerçevenin Psikanalizi”. Çocuk Psikanaliz Yıllığı içinde, (ss. 1-16), (Çev. D. Demirpençe, D. Koloğlu-Bingöl). Sfenks Kitap, İstanbul.
- Bleger, L. (2002). “Freud Görüntünün Ortasındaki Karanlık”. (ss. 225-252), (Çev. A. Biçen). Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Boran, B. (2012). “Psikoterapide zaman, mekan, sınır ve öfke”. Psikanaliz Yazıları: Psikanaliz ve Psikodrama içinde, (ss.89-97), Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Freud, S. (1912). “Psikanalitik Tedavide Hekime Öneriler”. (Çev. M. Tüzel). Cogito: Yüz Yılın Psikanalizi, 9:27-32, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Freud, S. (1923). “Two Encyclopedia Articles”. The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, 18:233-260, Hogarth Press, London.
- Freud, S. (1938). “Constructions in Analysis”. International Journal of Psychoanalysis, 19:377-387.
- Gödeş, M. (2018). “Psikoterapide Çerçevenin Önemi”. Türkiye Bütüncül Terapi Dergisi, 2:134-153.
- Green, A. (1975). “The analyst, symbolization and absence in the analytic setting (On changes in analytic practice and analytical experience) – In memory of D.W. Winnicott”. International Journal of Psychoanalysis, 56:1-22.

- Greenson, R.R. (1967). *The Technique and Practice of Psychoanalysis*. International Universities Press, New York.
- Habip, B. (2000). “Psikanaliz Geleneği Üzerine”. *Psikanaliz Tartışmaları/1 içinde*, (ss.13-23). Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- Habip, B. (2012). “Analitik Çalışmanın Başlangıcında Yeterince İyi Bir Çerçevenin İnşası: Geçişlilik ve Simgeleştirme Çalışması”. *Kuram ile Klinik Buluşunca içinde*, (ss.89-111). Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Laplanche, J., Pontalis J.B. (1973). “The Language of Psychoanalysis”. (ss. 367-369). (Çev. D. Nicholson-Smith), (1988), Karnac Books, London.
- Lemma, A. (2015). “Analistin Bedeni ve Psikanalitik Çerçeve: Cisimleşmiş Çerçeve ve Sembiyotik Aktarım Üstüne Düşünceler”. *Uluslararası Psikanaliz Yıllığı: Psikanaliz Eğitimi ve Sonrası içinde* (ss.45-68). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Limentani, A. (1996). “A Brief History of The Intenational Psychoanalytical Association”. *The International Journal of Psychoanalysis*. 16:3-13.
- Parman, T. (2002). “Psikanalitik Çerçeve”. *Psikanalizi Yazmak içinde*, (ss.65-73). Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Parman, T. (2003). “Psikanalist Olmak Süreci Üzerine”. *Psikanaliz Yazıları: Hangi Psikanalist? içinde*, (ss. 77-86). Bağlam Yayınları, İstanbul
- Parman, T. (2005). “Psikanaliz ve Kurum, Psikanaliz Kurumu”. *Psikanaliz Yazıları: Psikanalizin Kurumsallaşması içinde*, (ss.13-24). Bağlam Yayınları, İstanbul
- Parman, T. (2010). “Freud ve Ferenczi Arasında... Psikanalistin Etiği Üzerine Eski Bir Tartışma”, *Psikanaliz Yazıları: Psikanaliz ve Etik içinde*, (ss.13-18), Bağlam Yayınları, İstanbul
- Parman, T. (2018). “Seansta Kaygılar ve Psikanalistin Birincil Tasası”. *Psikanaliz Yazıları: Kaygı içinde*, (ss.85-94), Bağlam Yayınları, İstanbul
- Priori, M. (2019). “Psikanalitik Çalışmada Çerçevenin Rolü”, *Çocuk Psikanaliz Yıllığı içinde*, (ss. 47-60), (Çev. D. Koloğlu-Bingöl, S. Serbest-Saygılı), Sfenks Kitap, İstanbul.
- Racker, H.A. (1953). “Contribution to the Problem of Counter-Transference”. *International Journal of Psychoanalysis*, 34:313-324.
- Racker, H.A. (1957). “The Meanings and Uses of Countertransference”. *Psychoanalytic Quarterly*, 26:303-357.
- Roussillon, R. (2006). “Psikanalitik çerçevenin tarihçesi ve kuramı”. *Psikanalitik bakışlar II: Psikanalitik Çerçeve içinde*, (ss. 11-28). (Çev. C. Altunbaş, N. Erdem). PPPD Yayınları, İstanbul
- Quinodoz, D. (2006). *Psikanalitik Çerçevenin Kapsama İşlevi*. *Psikanalitik Bakışlar II: Psikanalitik Çerçeve içinde*, (ss.89-104). (Çev. C. Altunbaş). PPPD Yayınları, İstanbul
- Tanık, M. (2006). “Yaslı Çerçeve”. *Psikanalitik bakışlar II: Psikanalitik Çerçeve içinde*, (ss. 137-141). PPPD Yayınları, İstanbul
- Thoma, H., Kachele, H. (1985). *Psychoanalytic Practice*. (ss. 81-97). Springer-Verlag, Berlin.
- Tükel, R. (2005). “Uluslararası Psikanaliz Hareketinin Doğuşu ve Gelişimi”. *Psikanaliz Yazıları: psikanalizin kurumsallaşması içinde*, (ss.57-65). Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Winnicott, D.W. (1953). “Transitional objects and transitional phenomena”, *International Journal of Psychoanalysis*. 34:89-97.
- Winnicott, D.W. (1955). “Metapsychological and clinical aspects of regression within the psycho-analytical set-up”. *Internaional Journal of Psychoanalysis*. 36:16-26.